W. Prof. Ocrapowski

N' 20.

Warszawa

$\frac{8}{20}$ maja 1868 r.

Wychodzi w każdą środę.
Redakcja przy ulicy Nowy Świat Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Na słowach i w dziennikarstwie pokój i rozbrojenie; w czynie, w faktach przygotowania, uzbrojenia! w kursach papierów publicznych stałość względna cechująca zwykle usposobienie pokojowe; w interesach i w bilansach bankowych apatja, cechująca niepewność położenia, obawy o przyszłość! Takie sprzeczności zbijają z tropu umysł najprzenikliwszy. To też nikt się już nie sili przenikać w owe tajniki polityki bez treści; publiczność czeka biernie, czeka zniecierpliwiona, a więcéj jeszcze znudzona. Przeleci jaka kaczka, narobi trochę hałasu, i znika w mglistym horyzoncie nie zostawiając śladów nawet na giełdzie, bo już nietylko poważne kapitały, ale nawet spekulacja nie bawią się polowaniem na kaczki: czekają na jakiego grubego zwierza—dzika, niedźwiedzia, — słowem na jaki fakt znaczący, aby sobie cel zakreślić, drogę wytknąć.

Renta francuska stoi na $69,^{60}$, włoska w Paryżu $49,^{60}$ a we Florencji 54, konsole angielskie po odcięciu kuponu majowego $92^7/_8$. Są to kursa pokojowe; a jednak interesów brak zatrważający, a bilans banku francuskiego z chwilowego polepszenia przeszedł znowu w kierunek stagnacijny: fundusz metaliczny zwiększył się w tygodniu o 14/m. fr. (1.153/m.), portfel zmalał o 46/m. i doszedł do cyfry na jakiéj dawno nie był (439/m.); odpowiednio zmniejszył się obieg biletów— o $46^1/_2$/m. ($1.211,^7$/m.). Bank angielski korzystając z pewnego zwiększenia portfelu, ma podobno zamiar podnieść skup do $2^1/_2$ %, ażeby się pod tym względem zrównać z francuskim. Nie miałoby to wielkiego znaczenia— stopa $2^1/_2$ jest jeszcze bardzo, aż nadto niska; a jednak stan handlowy angielski już się tą pogłoską mocno zatrwożył, tak dalece jest prawdą, że zmienność stopy procentowéj cechuje nienormalne położenie i wyradza zamęt w postępie pracy narodowéj. Zbyteczne nawet obniżenie ma często zgubne następstwa, bo zwykle wyradza gorączkę przedsiębierstw i spekulacji, a w każdym razie grozi koniecznem podwyższeniem. Wprawdzie w obecném położeniu gorączka nie nastąpiła, dzięki limfatycznemu usposobieniu organizmu społecznego; ale reakcja podwyżki nastąpić musi.

We Włoszech rysuje się kierunek polityki anti-francuski. Przyjęcie więcéj niż zimne księcia Napoleona, a zapał niewytłumaczony dla księcia pruskiego; protestacja włosko-angielska przeciwko układowi francuskiemu z bejem tuniskim o spłatę długu, — cechują usposobienie nieprzyjazne. Są to trudności, a przynajmniéj ostrzeżenia, nad któremi gabinet francuski zastanowić się musi. Plan finansowy ministra skarbu włoskiego częściami, choć z trudnością, zbliża się do wykonania.

Giełda warszawska poszła trochę w kierunku obniżenia papierów publicznych, oprócz akcij dróg żelaznych, nieco wyżéj notowanych.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 11—16 maja 1868 r.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	Poniedz. 11 maja	Wtorek 12	Środa 13	Czwar. 14	Piątek 15	Sobota 16	Stosunek do równi na 100
			CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU — R u b l e						
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	.	.	74,50	74,50	74,50	74,50	74½
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	.	.	.	.	101	.	135⅓
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup	5	45	.	.	.	.	50,50	.	112⅕
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	0	30	.	.	.	.	27	.	90
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	5	30	.	.	.	.	32,67	.	108⁹/₁₀
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	.	.	.	.	*56	.	*56
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	64	64	64,33	64,50	64,50	64,50	64½
Polskie. kupon	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	.	77	.	77
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	128,50	128,50	128,75	129,25	129,75	130,25	130¼
Ruskie. „ „ z 1866 r.	5	.	124,75	124,75	125	125,75	127	127,50	127½
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	100	100	100	100	100	100	100
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,17	100,17	100,17	100,17	100,17	100,17	100⅙
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	83	.	.	.	.	83	83
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	83	83,17	83,25	83,42	83,42	83,58	83⅗
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	75,33	75,33	75,25	75,60	75,42	75,60	75⅗
Polskie. kupon	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	64,25	.	64,25	64,25	64	106½
Polskie. „ „ W-B. (100. 150)	4	100	57,50	57,50	57	57	57	57	57
Polskie. „ „ Teresp. (100)	5	100	84,50	84,50	84,50	84,75	85	85	85
Polskie. Obligacje „ „	5	100	85	85	85	85,50	85	86,50	86½
Polskie. Akcje „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*80,50	*80½
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	118	.	94⅖
Rus. Obligacje „ „	4½	100	.	.	.	.	.	.	.
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	106,80	106,87½	106,95	106,87½	107,10	107,40	115 /3
Gdańsk (100) „	.	92,857	.	.	.	.	.	107,25	115 /2
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	*163,80	*116⅖
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	.	.	.	7,31	.	116
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	.	87,30	87,45	87,60	116⅖
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	93,60	.	93,60	.	.	100⅘
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	99	99	.	99	99
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	.	.	.	.	5,95	5,96	115¾
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	.	.	.	.	3,42	3,42½	114⅙
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	1,08½	116⁶/₇
Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,62.906	.	.	.	.	.	0,63½	102¼

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Amsterd.
bankowa:	6%	2	2½	4	4	2½	3
giełdowa:	—	1 (1½)	1¾ (2¼)	4	2¾	1¾ (2)	3

DOCHODY DRÓG ŻELAZNYCH W.-WIEDEŃSKIÉJ I W.-BYDGOSKIÉJ,

za marzec i kwiecień 1868 r.

		W.-Wiedeńs. marzec	W.-Wiedeńs. kwiecień	W.-Bydgos. marzec	W.-Bydgos. kwiecień
Z przewozu osób	*rubli*	54.003, 27	59.802, 76½	12.512, 68	12.834, 79
— towarów	„	170.661, 72	171.390, 86½	29.360, 82	22.886, 95
Różne dochody	„	3.956, 44	10.375, 79	2.994, 83	10.175, 33
Razem	„	228.621, 43	241.569, 42	44.868, 33	45.897, 07
W tychże miesiącach 1867 r. było	„	208.651, 17½	171.356, 86½	39.434, 67	43.459, 23
Zatém w 1868 więcéj	„	19.970, 25½	70.212, 55½	5.433, 66	2.437, 84

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 9 maja	w ciągu tygodnia przyb. (+) ub. (—)	w d. 16 maja
	rubli		
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.724.372, .	+ 172.459, 86 — 147.500, 76	1.749.331, 10
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi.	287.398, 50	+ 21.796, 60 — 26.865, 29	282.329, 81
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	203.217, 66	.	203.217, 66
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	45.491, 49	.	45.491, 49
2. Zaliczenia na papiery publiczne	783.023, .	+ 8.887, . — 16.666, .	775.244, .
3. „ na zast. towarów (a) wełny	196.659, 98	+ 54, 42 — 16.914, 42	179.799, 98
3. „ na zast. towarów (b) in. tow.	325.790, 73	+ 13.531, 93 — 2.921, 93	336.400, 73
4. „ „ kosztowności	792.151, 67½	+ 32.275, 15 — 19.192, 63	805.234, 19½
5. Otwarte kredyta	4.838.348, 51½	+ 706.947, 23½ — 694.407, 81	4.850.887, 94
6. Kasa: Monety srebrne	2.622.124, 93¼	— 2.541, 73	2.619.583, 20¼
6. Kasa: „ złote	43.924, 52½	.	43.924, 52½
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	820.635, .	+ 37.800, .	858.435, .
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	1.521.817, .	— 22.387, .	1.499.430, .
Łącznie (6)	5.008.501, 45¾	+ 12.871, 27	5.021.372, 72¾

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Projekt monety międzynarodowéj** (¹) p. Courcelle-Seneuil, (zamieszczony w *Journal des Économistes* zesz. kwietniowy r. b.)

Celem konferencji monetarnéj było jak wiemy wprowadzenie w użycie powszechne jednolitego systemu monet, czyli monety powszechnéj. Trudności jakie stawią na téj drodze zwyczaje, uprzedzenia, rutyna, dałyby się w znacznéj części usunąć przez przyjęcie naprzód monety międzynarodowéj, przeznaczonéj do regulowania stosunków handlu międzynarodowego i miany (change), wreszcie do ułatwienia podróży zagranicznych,—nie przesądzając jeszcze wewnętrznéj regulacji systemu monet każdego kraju, lecz pozostawiając tę kwestję czasowi. Taka moneta międzynarodowa byłaby niejako *spólnym mianownikiem*, do któregoby się sprowadzały rozmaite monety pojedyńczych narodów, a to za pomocą *taryf* dla oddzielnych krajów przez właściwe rządy wydanych, do redukcji monet krajowych na monetę międzynarodową służących.

Z postępem czasu i pod wpływem coraz większéj

(¹) Kwestja jedności monety jest bez zaprzeczenia jedną z ważniejszych w spółczesnym ruchu cywilizacijnym; dla tego niedzielimy zdania jednego z pism naszych, jakoby już o niéj za wiele było powiedziano, lub jakoby nas kwestja ta mało obchodziła. Dopóki reforma systematów tak różnych i nieracjonalnych nie nastąpi, dopóty praca nad wyjaśnieniem téj kwestji nie może być obojętną, ani zbyteczną.

solidarności interesów całego społeczeństwa ludzkiego pojedyncze kraje uznać muszą wyższość systemu monety międzynarodowéj, a uznają tém rychléj i pewniéj, im moneta taka będzie doskonalszą, racjonalniejszą. Tu p. Courcelle-Seneuil z zupełną racją utrzymuje, że przyjęcie jednostki monetarnéj powinno być całkiem niezależne od jakiegobądź praktykowanego systemu; że skoro niepodobieństwem jest uszanować pod tym względem zwyczaje wszystkich ludów, na nic się nieprzyda uszanowanie przyzwyczajeń jednego czy dwóch krajów, kosztem doskonałości nowéj monety i ścisłości systemu dziesiętnego. Przeciwnie nawet, pominięcie tego napozór praktycznego względu czyni system w zastosowaniu pewniejszym, gdyż usuwa potężną zawadę zazdrości, ambicji, dumy narodowéj. Jest zatém C.-S. za bezwarunkowém przyjęciem systemu racjonalnego —według wyrażenia p. Parieu, systemu *a priori*.

Przyjętą na konferencji jednostkę 5 fr. w złocie uważa C.-S. za wadliwą, ta bowiem waży gram. $1,^{6129}$, a zatém wychodzi pod względem wagi z systemu dziesiętnego. Dolar amerykański ma tę samą wadę, —waży gr. $1,^{671}$.

Za jednostkę racjonalną monety międzynarodowéj, radzi p. Courcelle-Seneuil wziąć 2 gramy złota próby $^9/_{10}$,—co wynosi wartości franków $6,^{20}$ = dolar $1,^{20}$.

Monetę taką nazywa prostém mianem J e d n o ś ć; na jednéj stronie stempel ma przedstawiać godła ogólne handlu, zawsze te same bez względu na kraj gdzieby moneta była wybita; na drugiéj — znaki miejscowe, narodowe, według upodobania właściwego rządu.

Rządy należące do konwencji zobowiązują się dać u siebie kurs legalny monecie międzynarodowéj, za jaką uważa się Jedność i jéj wielokrotne. Jedność dzieli się na *setne*. Tak setne jak i wyższe jéj poddziały stanowią bilon i mają kurs tylko w kraju gdzie są wybite.

Każdy rząd stanowi u siebie jak powiedziano taryfę dla redukcji, t. j. dla oznaczenia prawnego stosunku monety międzynarodowéj do monet w kraju obiegających; przy czém ścisłość, a nawet pewna surowość względem dawnych monet może wpłynąć na przyśpieszenie zamiany ich na monetę nową.

Skoro rząd, mówi C.-S., pojmie wyższość nowego systemu i dla wewnętrznego obiegu, natenczas nieograniczy się na nadaniu monecie międzynarodowéj kursu prawnego, ale zaprzestanie bicia dawnéj monety narodowéj, zarządzi wyrób poddziałów Jedności — czyli monety zdawkowéj, a po niejakim czasie dawną monetę całkiem wycofa z obiegu. W wielu krajach bezwątpienia przetrwają dawne nawyknienia do własnéj monety; tém niemniéj wszakże w stosunkach handlu powszechnego, w układaniu się kursów wexlowych, w ułatwieniu podróży, — i te kraje natychmiast korzystać będą z ustanowienia monety międzynarodowéj.

Przyjmujemy w zasadzie pomysł p. Courcelle-Seneuil monety międzynarodowéj, jako spólnego mianownika handlu powszechnego i stosunków międzynarodowych, a wreszcie jako przejścia do zupełnéj jedności systemu—monety powszechnéj. Przejście to uważamy za nierównie lepsze niż to na jakie zdecydowała się konferencja paryska, a które p. Parieu nazywa drogą *a posteriori*.

Sama wszakże J e d n o ś ć zdaje nam się niezupełnie szczęśliwie pomyślaną. Moneta złota wartości fr. $6,^{20}$ dwie ma wady: z jednéj strony jest za małéj objętości, zatém niewygodna w użyciu; z drugiéj znowu podział jéj na setne nie daje jeszcze najniższéj jednostki — atomu całego systemu rachunkowego, tak iż wypadałoby używać ułamków $^1/_2$, $^1/_4$—czego system dziesiętny niedopuszcza.

Dla tych powodów przyjmujemy z panem Parieu za najlepszą jednostkę racjonalną 5 gramów złota próby $^9/_{10}$, czyli monetę wartości fr. $15,^{50}$. Podział jéj na tysiąc części daje najniższą jednostkę — atom systemu niedzielny = $1,^{55}$ dzisiejszego centima. (Tabelkę wszystkich podziałów, patrz w Merk. N. 30 r. z.)

— Dochody dróg żelaznych prywatnych w Cesarstwie i Królestwie w r. 1867, porównawczo z 1866-m.

Drogi		*1867*	*1866*	*różnica*
1. Petersbursko-Warszawska z odnogą do granicy pruskiéj ..	*rubli*	7.013679	6.211099	+ 802.580
2. Moskiewsko-Niżegorodzka		4.873297	4.549599	+ 323 697
3. Moskiewsko-Riazańska		2.937252	2.075701	+ 861.550
4. Carsko-Sielska		340880	372725	— 31.845
5. Peterhofska..........		336874	372056	— 35.181
6. Wołgo-Dońska		331300	212526	+ 118.773
7. Rygsko-Dynaburska		1.127198	855536	+ 271.662
8. Dynabursko-Witebska..........		895292	.	.
9. Riazańsko-Kozłowska		1.940849	.	.
10. Rygsko-Morszańska		33814	.	.
11. Warszawsko-Wiedeńska		2,446941	2.199130	+ 247.810
12. „ Bydgoska..........		579569	529649	+ 49.920
13. Terespolska		287146	.	.
14. Łodzka..........		64709	.	.
		23.208800	17.378021	

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.